

KLAGANDE

1. Hans-Olof Andersson
2. Maja Grubelic

MOTPART

Lunds kommun

ÖVERKLAGADE BESLUT

Kommunfullmäktige i Lunds kommuns båda beslut den 19 december 2019,
§ 292 (mål nr 258-20)
§ 293 (mål nr 260-20)

SAKEN

Laglighetsprövning enligt kommunallagen

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver kommunfullmäktiges båda beslut den 19 december 2019, §§ 292 - 293, i de delar som innebär att utse styrelseledamöter, ordförande och vice ordförande i Visit Lund AB, (sjätte att-satsen i § 292) och att välja styrelseledamöter, ordförande och vice ordförande i Lunds Rådhus AB, (15 och 16:e att-satsen i § 293).

BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Lunds kommuns beslutade den 19 december 2019, i ärenden rubricerade Evenemangs- och mötesorganisation, § 292, och Koncernbildning i Lunds kommun, § 293 enligt bl.a. följande.

§ 292, sjätte att-satsen:

att utse Philip Sandberg (L), Fredrik Ljunghill (M), Anders Almgren (S), Börje Hed (FNL) och Karin Svensson Smith (MP) till styrelseledamöter samt *att* utse Philip Sandberg (L) och Anders Almgren (S), till ordförande respektive vice ordförande i Visit Lund AB, intill ordinarie årsstämma 2020.

§ 293, 15 och 16:e att-satsen:

att välja Philip Sandberg (L), Fredrik Ljunghill (M), Anders Almgren (S), Börje Hed (FNL), Karin Svensson Smith (MP), Inga-Kerstin Eriksson (C), Hedvig Åkesson (KD), Fanny Johansson (S) och Helena Falk (V) till styrelseledamöter i Lunds Rådhus AB,

att välja Philip Sandberg (L) till ordförande och Anders Almgren (S) till vice ordförande i Lunds Rådhus AB.

YRKANDE OCH INSTÄLLNING

Hans-Olof Andersson

Hans-Olof Andersson yrkar att besluten ska upphävas och anför följande.

Lunds kommunfullmäktige har antagit en arbetsordning som stadgar att alla valärenden som ska tas upp i ett kommunfullmäktigesammanträde, måste beredas. Beredningstvång ska därför anses föreligga i ärendet. Trots

att det föreligger ett beredningstvång, togs det aktuella valärendet upp först under sittande kommunfullmäktigesammanträde, utan att ärendet hade beretts i enlighet med aktuell arbetsordning. Eftersom kommunfullmäktige brutit mot den antagna arbetsordningen är beslutet fattat på felaktiga grunder.

Maja Grubelic

Maja Grubelic yrkar att besluten ska upphävas och anför följande.

Som framgår av protokoll från kommunfullmäktigesammanträdet, § 292 respektive § 293, har fullmäktige förrättat val av styrelse till de vid samma sammanträde bildade bolagen Visit Lund AB och Lunds Rådhus AB.

Att styrelse till de båda nämnda bolagen skulle utses vid det aktuella sammanträdet har inte framgått av ärendelistan i tillkännagivandet av fullmäktiges sammanträde. Valen har skett under ärenderubrikerna ”Evenemangs- och mötesorganisation” respektive ”Koncernbildning i Lunds kommun”. Av dessa knapphändiga uppgifter om ärendenas art kan omöjligt utläsas att val av styrelse kommer att ske under respektive ärenderubrik.

Beslutsunderlagen för de aktuella ärendena kan inte kompensera tillkännagivandets bristande information om ärendenas art. Av ärenderubrikerna framgår inte att val av styrelse ska genomföras. Ärendena, i likhet med andra fullmäktiges valärenden, borde ha tillkännagetts på kommunens anslags-tavla som särskilda ärenden och i kallelse till fullmäktigesammanträdet. De nu nämnda valen till styrelser för de båda nybildade kommunala bolagen borde därför vara att betrakta som nya, dvs. icke tillkännagivna ärenden. Kommunallagens bestämmelser kan därför inte anses vara uppfyllda.

Att inte tydligt tillkännage att val ska förrättas begränsar starkt den demokratiska ordning som möjliggör för partier att nominera lämpliga kandidater till uppdrag.

Att sammankalla en valberedning under pågående fullmäktigesammanträde för att ge uppdrag att föreslå redan uttalade förslag och sedan inte ta hänsyn till att valberedningen vägrar komma med förslag och detta inte protokollförs är direkt olämpligt och inte en god demokratisk ordning eller förvaltning.

Lunds kommun

Lunds kommun anser att överklagandena avslås och anför i huvudsak följande.

För det fall överklagandena vinner bifall yrkar Lunds kommun att besluten enbart ska upphävas i den del det avser den sjätte att-satsen i § 292 och vad avser ärende § 293, att-satserna 15 och 16.

Beredning av valärendena

Enligt 5 kap. 29 § kommunallagen får fullmäktige hålla val utan föregående beredning. Enligt arbetsordningen för Lunds kommunfullmäktige ska valberedningen lägga fram förslag i alla valärenden utom val av fullmäktiges presidium och valberedning. Av SOU 1974:99 s. 249 anges bl.a. att det bör överlämnas till rättspraxis att avgöra i vad mån en avvikelse i det enskilda fallet kan tillåtas. I det enskilda fallet är det inte självklart när fullmäktige kan frånträda sin egen arbetsordning. Kommunen menar att det finns övervägande skäl att frångå sin egen arbetsordning i aktuellt fall.

Oaktat att det inte finns något beredningskrav av valärenden i kommunallagen, har ärendena faktiskt beretts. Det har inte beretts av valberedningen,

men har liksom resten av ärendena beretts av kommunstyrelsen. Ur ett handläggningssmässigt perspektiv fanns det goda skäl för att hantera frågan om utseende av ledamöter i Visit Lund AB och Lunds Rådhus AB i samma sammanhang.

Tillkännagivandet av ärendena

Av 5 kap. 13 § kommunallagen framgår att ordföranden ska tillkänna tid och plats för varje sammanträde med fullmäktige och uppgifter om ärenden som ska behandlas. Kommunen har att ange en rubrik som fångar det väsentliga i det som ska avhandlas under ärendet. Kommunens uppfattning är att man gjort detta med de angivna rubrikerna. I samband med tillkännagivandet av sammanträdet på kommunens anslagstavla har även kallelse med bilagt beslutsunderlag blivit tillgängligt för allmänheten. Av beslutsunderlagen för ärendena ”Evenemangs- och mötesstrategi” samt ”Koncernbildning i Lunds kommun” framgick tydligt att val av ledamöter var en del av ärendena. Det har funnits goda skäl att hantera valfrågorna i ett sammanhang tillsammans med resten av ärendena, istället för att bryta ut dessa till särskilda valärenden.

Hans-Olof Andersson anför därutöver följande

Kommunen framför inga argument till varför de ska frångå sin egen arbetsordning. Kommunstyrelsen kan inte heller fungera som valberedning för valärenden i fullmäktige, av det enkla skälet att alla partier i fullmäktige inte är garanterade rätt att yrka, eller sitta med i kommunstyrelsen. Valberedningen består därför av en ledamot och en ersättare från varje parti, till syfte att alla partier ska kunna framställa yrkanden. Det hade vidare gått alldeles utmärkt att be valberedningen ta fram förslag till fullmäktigemötet.

Maja Grubelic anför därutöver följande

Att ett val ska förrättas måste kunna vara en del av en ärenderubrik. Vilka goda skäl det fanns till att inte behandla valärendena för sig framgår inte av kommunens yttrande, inte heller vad det är för komplexitet som gör det omöjligt att ange att val är en del av ärendet i rubriken. Om ett ärende betraktas som så komplext att detta inte är görligt borde innebära att det är än viktigare att det är så tillgängligt som möjligt i alla dess delar.

Beslutsunderlagen fanns enbart som bilaga och alltså inte tillgängligt direkt på själva anslagstavlan. För att komma fram till beslutsunderlagen får en söka sig vidare flera steg och anslagstavlans kallelse informerar inte uttryckligen om att beslutsunderlagen finns som bilagor. Den omfattande sökningen som önskar ta del av hela ärendet måste genomföra kan inte tillfredsställa kommunallagens 5 kap. 13 §.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Förvaltningsrätten har att pröva överklagandena i den ordning som anges i 13 kap. kommunallagen (KL). Detta innebär dels att endast de överklagade beslutens laglighet och inte deras lämplighet kan prövas, dels att prövningen endast omfattar om besluten ska upphävas eller inte. I kapitlets 8 § anges på vilka grunder ett kommunalt beslut kan upphävas.

Enligt 13 kap. 8 § kommunallagen ska ett kommunalt beslut upphävas om

1. det inte har kommit till på lagligt sätt,
2. beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen,
3. det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller
4. beslutet annars strider mot lag eller annan författning.

Beredning av valärendena

Av 5 kap. 71 § KL framgår följande. Fullmäktige ska anta en arbetsordning av vilken det ska framgå vad som i övrigt ska gälla för fullmäktiges sammanträden och handläggningen av ärenden.

Av arbetsordningen för kommunfullmäktige, § 29, kan förvaltningsrätten utläsa bl.a. följande. Valberedningen ska lägga fram förslag i alla valärenden som fullmäktige ska behandla utom val av fullmäktiges presidium och valberedning. Om förfarandet vid fattande av beslut, förande av protokoll m.m. gäller för valberedningen vad som gäller för övriga nämnder.

Av 5 kap. 29 § KL framgår att fullmäktige får hålla val utan föregående beredning. Även val av ledamot i kommunalt bolags styrelse är undantaget från beredningskravet (Dalman m.fl., Kommunallagen med kommentarer och praxis, femte upplagan, s. 361).

Det har följaktligen varit frivilligt för fullmäktige att inrätta den aktuella bestämmelsen i arbetsordningen. Bestämmelsen kan därför inte anses vara av sådan konstitutiv karaktär som syftar till att komplettera i lag reglerade grundläggande demokratiska rättigheter. En avvikelse från en sådan bestämmelse förutsätter, för det fall frågan inte beretts, ett enhälligt beslut av fullmäktige, (jfr Kammarrätten i Sundsvalls dom den 2 juni 2009 i mål nr 2254-08).

Fullmäktige har förvisso att följa sin arbetsordning, emellertid kan de också bestämma att göra avsteg från den. Det har överlämnats åt rättspraxis att avgöra i vad mån en avvikelse från en arbetsordning i det enskilda fallet kan tillåtas. Mot bakgrund av att det inte uppställs något beredningskrav i fullmäktige vad gäller val, anser rätten att den åberopade avvikelserna inte är av sådan karaktär att den kan medföra att besluten ska upphävas. Skäl att upphäva besluten på denna grund föreligger därmed inte.

Tillkännagivandet av ärendena

Av 5 kap. 13 § KL framgår att ordföranden ska tillkänna tid och plats för varje sammanträde med fullmäktige och uppgifter om de ärenden som ska behandlas samt att fullmäktiges sammanträden ska tillkännas på kommunens anslagstavla minst en vecka före sammanträdesdagen.

Enligt 5 kap. 52 § kommunallagen ska ordföranden se till att bara sådana ärenden avgörs som tillkännagetts enligt 13-14 §§. Ett brådskande ärende får dock avgöras om samtliga närvarande ledamöter beslutar det.

De i tillkännagivandet upptagna ärendena måste vara tydligt och fullständigt angivna. I annat fall kan följderna bli att vid sammanträdet fattade beslut upphävs efter överklagande (prop. 2016/17:171 s. 333). Det huvudsakliga syftet med stadgandet enligt 5 kap. 13 § KL har sin bakgrund i starka kommunaldemokratiska intressen av att såväl fullmäktiges ledamöter som kommunmedlemmar får god information om vad som ska avhandlas på fullmäktiges sammanträden. För att uppnå detta syfte och för att kommunmedlemmar direkt av tillkännagivandet ska kunna utläsa vad som ska behandlas vid sammanträdet måste i tillkännagivandet alla ärenden som ska förekomma tydligt anges. Överrumplande beslut ska därmed inte få förekomma.

Högsta förvaltningsdomstolen har tidigare konstaterat att en kommunmedlem direkt av tillkännagivandet ska kunna utläsa vad som ska behandlas vid sammanträdet och ärenderubriken får inte vara vilseledande. Syftet med bestämmelsen om tillkännagivandet förutsätter vidare att ärenden som är av särskilt intresse tydligt anges i tillkännagivandet. Det har därvid inte ansetts tillräckligt att information om ärendets närmare innebörd har varit tillgänglig på annat sätt (jfr RÅ 1990 ref. 18 och RÅ 1981 2:78).

De aktuella ärendena, § 292 och § 293, har i tillkännagivits enligt följande ärenderubriker: ”Evenemangs- och mötesorganisation” och ”Koncernbildning i Lunds kommun”. Förvaltningsrätten konstaterar att ärenderubrikerna är allmänt hållna, vilket delvis kan förklaras av de många beslut som fattats under respektive ärende. Förvaltningsrätten anser dock inte att det av tillkännagivandet på ett tillräckligt konkret sätt går att utläsa vad som ska behandlas vid sammanträdet, dvs. att kommunen avser välja styrelseledamöter till Visit Lund AB respektive Lunds Rådhus AB. Kommunen bör rimligtvis inte heller haft svårt att i tillkännagivandet närmre specificera att det även avsåg val av styrelseledamöter. Vad kommunen härutöver anfört, att kallelse med bilagt beslutsunderlag blivit tillgängligt för allmänheten i samband med tillkännagivandet föranleder ingen annan bedömning. Vidare har det inte framkommit att ärendena varit brådskande, varför bestämmelsen i 5 kap. 52 § KL inte är tillämplig. De överklagade besluten har följaktligen inte kommit till på ett lagligt sätt.

Vad Maja Grubelic har anfört i sina överklaganden innebär således att besluten ska upphävas i de delar de avser val till styrelseledamöter till Visit Lund AB (sjätte att-satsen, § 292) och val till styrelseledamöter till Lunds Rådhus AB (15 och 16:e att-satserna, § 293). Besluten kvarstår således i övriga delar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

- För Lunds kommun, se bilaga (FR-03).
- För kommunmedlem, se kungörelse.

Peter Kristiansson

I avgörandet har även de särskilda ledamöterna deltagit Jonas Rosenkvist och Lena Tebring deltagit. Rätten är enig.

Matilda Schmidinger har föredragit målen.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.